

KOMPUTERLER GÜNLÜK HAYATIMIZA HIZLA GİRİYOR

Derleyen : El. Müh. AKIN SAVAŞ

Bankalar, barlar, hastaneler, mağazalar, evler ve baktığımız her yerde boy gösteren kompüterler için artık bir evrimden başka söz söylenemez.

Halka yönelmiş bir seri kompüter Amerika'da hayatın akışını sür'atle değiştirecek.

Uygulama sahaları çok geniş olan bu şimşek sür'atli bilgi işlem makinelerini günlük hayatta herkes kullanmaya başladı.

«Artık depolardan çıktı» diyor bir yetkili «evimize, bürolara, mağazalara, her yere girdi.»

Amerikanın Seattle şehrinde bir banka müşterilerine evlerinde kullanılmak üzere kompüter veriyor. Üzerindeki düğmeleri ve telefonu kullanarak müşteri çek bile yazmadan faturalarını ödüyor, mali durumunu öğreniyor, gerekirse yıldönümü veya kutlamaları hatırlatıyor, veya gelir vergisini hesaplatırabiliyor.

Büyük bir petrol şirketi Los Angeles civarına 5, Philadelphia civarına ise 3 adet pilot benzin istasyonu koydu. Bu istasyonlarda benzin satan kimse yok. Benzin alacak şahıs kredi kartını çıkarıyor, kompüterde tarif edilen yere sokuyor. Eğer kart geçerli ise müşteri benzinini kendisi dolduruyor. Kompüter bundan sonra faturayı çıkarıp aylık olarak adresine gönderiyor. Eğer kart çalınmış veya kaybedilmiş ise hem kartı geri vermiyor hem de gelen benzin alamıyor.

Elektronik barmanler günde 10.000 dolara yakın satış yapmaya başladı. İçkiyi gayet ölçülü miktarda karıştıran kompüterler ayrıca fatura hazırlama, mevcudun sayımını yapma, siparişleri sayma işlemlerini de yerine getiriyor. Bar sahipleri için en önemli şey de bu aletin içki içmemesiymiş.

Perakendeci mağazaların para ödemeyenleri artık kompüterlerle çalışmaya başladı. Bu çeşit kasalar hem malın fiyatını yazıyor, hem vergisini hesaplıyor,

hem de envanter yapıyor. Aynı zamanda kredi kartlarını da kontrol eden bu kompüterleri mağaza sahipleri çok sevmişler.

Süpermarketlerde yakında bütün kasalar kompüter ile bir merkezden idare edilecek. Her mala iliştirilmiş olan etiketler kasada kompüter tarafından okunup müşteriye listesi ile birlikte hemen geliyor. Perakende satış yapan her kasada 20.000 malzemeye ait hesap bir arada tutulabiliyor.

Hastaneler ve klinikler kompüteri teşhis aracı olarak kullanıyor. Charlotte N. C. kliniğindeki gibi hastalar önce kompüterin sorduğu sorulara cevap veriyorlar. Sonra bu cevapların analizi hekimin vereceği kararda yüksek sür'at sağlayan bir unsur oluyor. Ameliyatlarda ve elektrokardiyogram işlerinde bundan büyük fayda sağlanıyor.

Amerika'da bir düzine şehirde binlerce trafik ışığını düzenleyip iş saatler sıkışıklığını gideriyor.

Artık gerçek : Bir zamanlar bir uzmanın kompüter teknolojisi üzerine yaptığı «hayatımızın bir parçası olacak» şeklindeki değerlendirme de gerçek oldu. Bu tekniğin gelişmesindeki başlıca etkenlerden biri de şüphesiz ki kompüter teknolojisinde atılan büyük adımlar ve fiyatlardaki büyük düşmeler oldu. Bugün kompüter daha sür'atli, daha küçük, kullanılması kolay satın alınması veya kiralanması eskisinden daha ucuz. Uzmanlar bunun 5-10 yıl daha böyle devam edeceği kanısında.

Sperry Rand Korporasyonu Univac Dairesi Başkanı Carl Hanmer şöyle diyor : «20 sene önce yaptığım 4 odayı dolduran büyüklükteki kompüterler bu sene sonuna varmadan cep kalkülatörü olarak yapılacak» ve şöyle ekliyor : «kompüterler bu ülkede büro işinin yüzde doksanını yapıyor, bazı kompüterlerin yaptığı işi yapabilecek kadar sayıda insan bile yok yeryüzünde.»

Baş endüstri: Bütün bunlar kompüter işini memleketin başlıca endüstrilerinden biri haline getirdi. İstatistiklerden alınan en son bilgilere göre Amerika'da yalnız bu sene satılan 12.000 kompüterin kurulma işletme ve onarım harcamaları için 400 milyar Türk lirası sarfedilmiş.

Ekonomistler 1980 yılına kadar kompüter işinin tek başına en geniş endüstri kolu haline geleceğini tahmin ediyorlar. Bu sanayi dahının en başında da Amerikan firmaları geliyor.

İş, endüstri veya meslek sahasında kompüter evrimine girmeyen yer bulmak imkânsız. Örnek olarak bankacılığı alalım: Amerika'da yaklaşık olarak 2.000 otomatik «söyleme» makinesi yerleştirilmiş. Bunların bazıları yalnız para sistemi ile ilgili, diğerleri ise hesap kontrol etme, bankacılık muameleleri aktarma gibi görevler yapıyor. Bu şekilde bir çalışma ile bazı bankalar belirli hizmetler için 24 saat açık bulunabiliyor. Birçok bankalarda müşteri ile karşı karşıya kalan görevlilerin yerine artık hesabınızda kaç para kaldığını kompüterin sesinden öğreneceksiniz. *Perakendeci mağazalarda da şahıslara indirilmiş perakendeci mağazalarda geniş ölçüde kullanılıyor. Noele kadar muhtelif şehirlerdeki 108.000 mağazaya elektronik kasalar yerleştirilecek. Uzmanların söylediğine bakılırsa bu, 15 milyar Türk Lirası civarında bir iş olacaktır.*

Singer Şirketi başkan yardımcısı Donald B. Duncan «Endüstrinin bu dalı kadar sivri bir eğri çizen olmamıştır» diyor «aşağı yukarı iki yıllık bir zafer bu.»

B. Duncan'ın şirketi bildiği gibi daha ziyade dikiş makineleri ile ilgili. İki yıl önce bir ihale dolayısıyla Sears Roebuck ve şirketine 4.000 elektronik kasa ve 760 kompüter merkezi satmış. Fatura tutarı her ne kadar resmen açıklanmıyorsa da 2.2 milyar Türk lirası civarında.

National kasa şirketi kendi ismi altında 280 merkezi komputer cihazı ile birlikte 16.000 satış noktası cihazını Montgomery Ward'a teslim etmiş. 90 milyon liralık bu ihale ikinci büyük elektronik kasa satışı anlamını taşıyor.

Kompüter sanayiinin elektronik aletlerle süpermarketleri donatması bir yana 28.000 mağaza daha bu işe transfer olmayı bekliyor.

Yeni yapılan bir aşama ile bir endüstri devi olan IBM şirketi zamanı yüzde elli azaltıyor. Fakat malzeme masrafı 4 misline çıkacak.

Mc. Kinsey şarküteri mağazaları danışmanı Thomas W. Wilson gelecek 5 veya 7 yıl içinde otomatize sisteme 15-45 milyar Türk lirası yatırım yapacağını ifade ediyor.

Diğer sahalalar: Bakınız diğer sahalarda da kompüter neler getiriyor: *Eğitim.* Büyük kısmı milli fren vakfı tarafından finanse edilen büyük deneysel program Illinois, Birgam, Texas Üniversitelerine giriyor. Bir uzmana göre 10.000 civarında kompüter üniversitelerde veya üniversite öncesi pilot projelerde kullanılıyor.

Birkaç yıl önce Illinois Üniversitesinde bir latince öğretmeni dersinin rutin olan kısmının kompüter yardımıyla yapılmasına razı olmuştu. Sömestr sonunda Profesör öğrencilerin normalden yüzde otuz daha fazla materyel elde etmiş olduklarını öğrendi. Bu şekilde bir çalışma ile öğretici olan şahıs, sınıf mevcudunu verimi sabit tutarak 4 misline çıkarabilir.

Bu teşvik edici olaylara rağmen Carnegie Yüksek Tahsil Komisyonu kompüterin 1990 yılından önce dersaneye girmeyeceğini tahmin ediyor. Bunun pilot projeleri de hazırlanmakta.

Hukuk'a yardımcı: Kompüter ile çalışan haberleşme sistemi FBI nin kilit kaynaklarından birini teşkil ediyor. Devlet mahkemeleri bir polis karakolunda 5 yıl önce olan bir olayı duruşmaya getirebiliyorlar.

Bir misal olarak Winston Salem polis departmanı kuzey karolina sistemini kullanılarak şehrin başlıca otomobil bayilerine park edilen otomobillerin plâka no'larını kontrol etme imkânı buldular.

Devriye polis, polis çevrimi ile malumatı anında gönderiyordu. Sonunda arabalardan 47 tanesinin Chicago'da bir hafta içinde çalınan arabalardan olduğu ortaya çıktı.

Evlerde: Telli TV. sistemi 10 yıl öncesine kadar pilot çalışma halinde idi. Şimdi Rossmore Corporation Arizona'da yeni yapılan 7.000 eve bu cihazları monte ediyor.

Bu sistem yalnız TV. sistemlerini almakla kalmıyacak aynı zamanda TV. fatura ödeme, yangın ve hırsız alarm ihbar sistemlerini de içine alacak. Evlere yerleştirilen sistemlerin muhtelif maksatlara hizmet eden 26 kanalları var. Fiyatları da 150 dolar civarında.

Eğlence: Amerika ve Kanada da 44 Bowling salonunun sahibi olan Conbow

corpotion artık sayma işlemlerini de kompüter ile yapacak.

Bütün bunlar bize kompüterin Amerika'nın yaşantısı içindeki önemi hakkında az çok bir fikir veriyor. Bütün bilgilerin, çok çabuk olarak, eskiliği - yeniliği, önemli olup olmayışı, ya da diğer nitelikleri nazarı itibare alınmaksızın istediğimiz zaman elimizde olması bize gelecekte çok şey kazandırabilir.

Bazı uzmanlara göre bugünün toplumunda fazlaca sivrilmiş bir eşya. TRW Şirketi yardımcı başkanı ve baş danışmanı Dr. Simon RAMO kompüterlerin maksat dışı ve gayri ekonomik olarak kul-

lanıldığı kanısında. «Tasarruf edeceği yerde» diyor «kompüter çoğu zaman insanların okumaya bile vakti olmayacağı rapor yığınları veriyor.»

Bununla beraber bazı ilim adamları otomasyonun çok yavaş olduğu kanısındalar. UNIVAC'ın Dr. HAMMER'i:

«A.B.D. kompütersiz işleyemez» diyor. «Onun sabahında, öğleninde, akşamında yaşıyoruz. Garip olan nedir bilir misiniz? Makina halâ bizim toplumumuzun ihtiyaçlarının çok gerisinde bulunuyor. Ne kadar gelişirse gelişsin ihtiyaçlar o kadar kompleks halde ve daima önde gidiyor.»

BULUŞLAR VE PATENTLER

İPLİK VE İĞNESİ OLMAYAN ULTRASONİK DİKİŞ MAKİNASI

STACY V. JONES

Bobin, iğne ve ipliksiz çalışan yeni tip bir ultrasonik dikiş makinesi geliştirilmiştir. Bu makineler iplik yerine, materyali sürtme ile ortaya çıkan ısı ile birbirine birleştirmektedir.

Smithkline Şirketine bağlı Branson Sonik Güç Ltd.'in müşaviri Frank Parry bu tip makineyi keşfetmiş ve patentini de almıştır. Branson makinesi poliester, nylon veya benzeri malzeme ile işlemektedir. Makineyi kullanacak olan bir masa başına oturup, kumaşı, titreşim hâlindeki ve boynuz şeklinde bir boru ile dikiş çarkı arasına devamlı sürmektedir. Dikilecek materyal, borunun verdiği sürtme ısı ile ve dikiş çarkı yüzeyindeki modele göre dikilmektedir. Makineyi kullanan, yapılacak modelin gerektirdiği nisbette pedalı çok yavaş veya dakikada 50 kere gibi yüksek devirle çevirebilir.

Fabrikatörler, bu tip makineleri, poli-

ester hanım elbise ve çantaları veya bayrak ve benzeri diğer eşya dikiminde kullanılmaktadırlar. Bir tek işlem ile, sentetik veya benzeri bir dikiş malzemesi, belirli bir model çerçevesinde kesilip, dikilmekte ve üzerine kabartma süs yapılabilmektedir. İstenirse, çeşitli renkte parçalar yanyana dikilmek suretiyle renkli modeller de ortaya çıkarılmaktadır.

Parry'nin patentine bakılırsa, dikilecek materyal katlanıp, kalınlığının değişik olduğu durumlarda paralel dikiş de çekilebilmektedir. Bunun için ayrı çarklar kullanılmaktadır.

Ne varki bu makineler 2.500 dolara malolmakta ve saf pamuklu ve ipekli kumaşların dikiminde de kullanılmadığı için pratik olmamakta ve bir ev hanımının bütçesini çok aşmaktadır.

SCIENCE DIGEST'ten
Çeviren: RUHSAR KANSU

Kusursuz olsaydık, başkalarının kusurlarını bulup çıkarmaya bu kadar meraklı olmazdık.

La Rochefoucauld